

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 65

Maribor, četrtek 20. marca 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.400

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Energičen korak v Sofiji

NAŠA VLADA ZAHTEVA USPEŠNEJŠIH ODREDB PROTI MAKEDONSKIM REVOLUCIONARJEM. — NOVA INTERVENCIJA FRANCIJE IN ANGLIJE.

SOFIJA, 20. marca. Jugoslovanski poslanik Ljuba Nešić je včeraj popoldne vnovič posejil zunanlega ministra Burrova in ga pri tej priliki energično opozoril na zahtevo jugoslovanske vlade, da se izvrše uspešnejši ukrepi, ki naj omogočijo bolgarski vladi preprečenje nadaljnjih zločinskih akcij makedonskih revolucionarjev na jugoslovanskem ozemlju. Istočasno je izrazil poslanik Nešić zunanjemu ministru Burovu svoje začudenje, da bolgarska vlada v tem pogledu kljub diplomatski akciji Fran-

cije in Anglije še ni ničesar ukrenila. Davi sta se zglasila v kabinetu ministrskega predsednika Ljapčeva angleški poslanik Watterlow in francoski poslanik De Faine, da izvršita v vprašanju macedonskega rovarjenja novo demaršo. Kolikor se je moglo zvedeti, sta oba diplomata opozorila bolgarsko vlado, da boste Francija in Anglija prisiljeni, da poostri svojo diplomatsko akcijo, ako bi ostala prvotna prijateljska intervencija obeh držav brez uspeha.

Povodom kongresa za higijeno mest v Pragi

Od 16. tm. pa do včeraj se je vršil v Pragi mednarodni kongres za higijeno mest. Udeleževalo se ga je krog 100 delegatov 15 evropskih držav iz Egipta, izven tega pa krog 100 zastopnikov češkoslovanskih mest. Kongres se je vršil pod protektoratom češkoslovanske vlade. Istočasno je bila v prostorih in v okviru praškega velesejma tudi posebna zdravstveno-tehnična razstava. Kongres sam je obsegal plenarne seje s predavanji in filmi ter delo v sekcijah.

Vendar se pa kongres ni bavil samo s higijeno mest, ampak predvsem z njihovo zdravstveno tehniko in je vsled tega tudi bil oficijelni naziv kongresa: prvi mednarodni kongres za zdravstveno tehniko in higijeno mest. Marsikdo bo dejal: pa saj je to končno eno in isto. Če stvar podrobneje pogledamo, pa vendar ni tako. Zdravstvena tehnika ima zelo malo skupnega z medicino. Zdravstvena tehnika je moderna znanost, za katero imajo v zapadnih deželah, v Angliji in Ameriki, že posebne fakultete na tehničnih visokih šolah. Tudi v Parizu so leta 1923 otvorili posebno zdravstveno-tehniško šolo. V Srednji Evropi in v vzhodnih deželah zdravstvena tehnika na visokih šolah kot samostojna veda še ni zastopana, le posamezne njene partije se poučujejo na raznih fakultetah.

Kaj je razlika med medicino in zdravstveno tehniko? Naloga zdravnika je, da bolnika ozdravi. Zdravstveni tehnik pa je inženir, ki ustvarja takšno okolico človeku, da ga ne bi zagrabil bolezen. Zdravstveni tehnik skrbi za to, da ljudje stanujejo v zdravih stanovanjih, polnih svetlobe in čistega zraka, da delajo v svetlih in zračnih delavnicah, oni skrbe za zdravo vodo za pitje in drugo uporabo, skrbe, da mestnih ulic ne okužujejo dim, prah in strupeni plini, da umetna razsvetljava ne kvari oči, da se čimbolj odstranijo nevarnosti za nesreče na ulicah, v tovarnah, rudnikih itd. Zdravstvena tehnika se bori proti dimu iz tvornic, lokomotiv, privatnih hiš itd.; gradi plinarne in propagira plinsko kurjavo; gradi kopališča in kopalnice; skrbi za prezračevanje; bori se proti eksplozijam; gradi vodovode, zdravilišča, kanalizacijo; skrbi za to, da razni odpadki pridejo ven iz mest in se izkoristijo za poljedelstvo; skrbi za peči, v katerih se skurijo mestne smeti; ureja mestne parke itd.

Namen praškega kongresa, ki je bil prvi te vrste v Evropi, je bil poglobitev zveze med zdravstveno tehniko in medicino na eni strani, ter posploševanje zdravstvenega skrbstva na drugi strani. Obe panogi, tehnika in medicina, služita dvem velikim ciljem: zagotavljanju zdravja in s tem posredno povzdigi gospodarskega stanja. Izboljšanje zdravstvenih prilik je povzročil napredek prirodne vede. Medicina se je od doktrinarnih disputacij okrenila k raziskovanju vzrokov. Istočasno je tehnika izumila več novih pridobitev, važnih za praktično aplikacijo medicinskih izumov. Vsi ti izumi so povzročili, da so padli ozki zidovi mest, ki so bili dolgo časa ovira za ustvarjanje

Pred zaključkom londonske konference

BRIAND SE VRNE DANES V PARIZ. — KONFERENCA BO KONČALA Z NEUSPEHOM. — SPLOŠEN PESIMIZEM.

LONDON, 20. marca. Poučeni krogi presoja položaj na brodogradni konferenci skrajno pesimistično. Danes se je vrh tega zvedelo, da bo Briand že zvečer zapustil London in se vrnil v Pariz. Ko je Macdonald dožal za to, je odšel takoj k Briandu in ga skušal odvratiti od njegove namere. Oba državnika sta dolgo razpravljala o splošnem položaju konference. Briand je sporočil Macdonaldu, da svojega odhoda ne more preklicati in mu je svetoval, da naj ves kompleks vprašanj brodogradne konference vendar en-

krat popolnoma prepusti strokovnjakom.

Macdonald je izjavil danes zbranim novinarjem, da bo brodogradna konferenca v kratkem zaključena. Končala bo, če že ne s polnim uspehom, pa vsaj s provizoričnim dogovorom, s čemer je vprašanje razorožitve vsekaror prišlo z mrtve točke.

LONDON, 20. marca. Odmor v posvetovanjih brodogradne konference traja dalje. Politične konference so končale brez uspeha in imajo ves material sedaj v rokah izvedenci.

Velik interes v Avstriji in Nemčiji za našo rivijero

DUNAJ, 20. marca. V torek so na ljudskem vseučilišču Urania na Dunaju za novinarje predvajali film o Dalmaciji, ki ga je posnel minolo leto dunajski vseučiliški profesor dr. Oton Storch. On je tudi pri predvajanju filma povdaril, da je njegov namen, nemški publiki pokazati nepoznano Dalmacijo, to je ono izven kopališč in tujskih letovišč, ki pa po svoji lepoti nič ne zaostaja za že poznano romantično Dalmacijo. Tudi je povdaril, da mu je dalmatinsko prebivalstvo šlo

z izredno ljubeznivostjo in uslužnostjo na roko. Film predvaja kraje Dalmacije, Primorja in Zagore ter v srečni zbiri kaže vso heterogenost dalmatinskega pejzaža, krasne rdeče in modre fimske Zagore, sijajne morje zalive ob celi obali in otoke ter slike iz narodnega življenja v Dalmaciji. Zlasti uspehi so posnetki ribolova, gojenja ostrig, zagorskih bazarjev in vasi, raznih narodnih tipov itd. Zbrana mno gobroina publika je prekrasni film burno aklamirala.

Iz Sušaka pa javljajo, da se je 16. t. m. mudil tam ravnatelj potniškega urada iz Hamburga. Spoznati hoče

naše Primorje in potem organizirati pritek nemških turistov na Jadran. Nameraval je prvotno organizirati izlete 4 velikih skupin nemških turistov po 500 oseb. Ker pa noben hotel v kopališčih hrv. Primorja ne more naenkrat sprejeti toliko gostov, se bodo organizirali izleti manjših skupin po 40 do 50 oseb na našo rivijero. Tudi razni drugi potniški uradi v Nemčiji organizirajo skupne izlete turistov, ki bodo letos obiskali jugoslovansko rivijero. V Nemčiji je velika propaganda za naša kopališča.

Kritičen položaj Schoberjevega kabineta

DUNAJ, 20. marca. Med vladnimi strankami je prišlo do težkega spora in sicer radi še vedno problematičnega imenovanja graškega podžupana, krščanskega socialca dr. Franca Strafelle, za generalnega ravnatelja zveznih železnic. Spor se je tako poostiril, da grozi izzvati celo ministrsko krizo. Landbund je odločno proti imenovanju dr. Strafelle, krščanski socialci pa vztrajajo pri svoji zahtevi. Ako se ugotovi Landbundu, grozi z demisijo vojni minister in podkancelar Vaugoin, ako pa se ne ugotovi krščanskim socialcem, groze ti, da odpokličejo vse svoje ministre iz vlade. Ker je položaj skrajno resen, je imel ministrski svet snoči sejo, ki je trajala do enih ponoči. Parlamentarni krogi opozarjajo na resnost položaja. Zvezni kancelar dr. Schober je izjavil novinarjem po seji, da na seji ni prišlo do sporazuma, vendar pa bo padla odločitev še danes. Vsaka posamezna ministrska demisija bi imela za posledico odstop celokupnega kabineta.

Smrt lorda Balfourja

LONDON, 20. marca. Tu je umrl v starosti 81 let veliki angleški državnik lord Balfour, bivši vodja konzervativne stranke. Pokojnik je bil v svetovni vojni nekaj časa mornariški, potem pa do premirja zunanji minister. Leta 1900. je uredil odnose z Buri, med svetovno vojno pa je izdal deklaracijo, ki so jo sprejeli tudi ostali zavezniki, s katero je bila Palestina proglašena kot nacionalna država Židov.

Tatvina v bolnici

Marija K. iz Celja, ki se potepa po Mariboru, pa je bila tudi nekaj časa v bolnici, je v torek popoldne obiskala tam svoje znanke. Ko je odšla, so znanke opazile, da je ljubezniava obiskovalka odnesla eni ženski čevlje, drugi vezanine v vrednosti 50 Din, tretji pa 10 Din gotovine. Marijo K. je policija še isti večer izsledila v neki gostilni. Tatvino je priznala in odali so jo sodišču.

Od onemoglosti zgrudil

se je v torek krog 23. ure v gostilni E. na Koroški cesti 47-letni Franc Čuš, delavec brez posla in stalnega bivališča. Rešilni avto ga je oddal v bolnico, —

Konji so se splašili

v torek krog 13. pop. pred gostilno Friedau v Magdalenskem predmestju Štefanu Kresniku iz Cirknice pri St. Iliu, ko je vozil z dvovprežnim vozom večjo množino moke proti Pobrežju. Fant je skočil z voza pred konje, toda tako nesrečno, da ga je voz pritisnil ob zid in da se je fant vsled notranjih poškodb zgrudil na tla. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnico, konje in voz pa je prevzel njegov sovaščan, kmet Avgust Šerman. —

zdravih prilik, in tudi v mesta se vračajo polagoma sveži zrak, solnce in toplota. Naloga zdravstvene tehnike je, te prilike stalno izboljševati. Preokret v načinu produkcije in s tem nov velik dotok delavskih mas v mesta je ustvaril nove nevarnosti za ljudsko zdravje. Prenapolnjenost stanovanj, nezdrave delavnice, pomanjkanje varnostnih naprav, prenašanje pritegnjenosti mladine k delu, v tem oškodovanju organizma in pospeševanje jetike, rahitike itd., nesnažni odtoki iz tovarn — vse to je znova začelo ogrožati ljudi in živino in neredki gostje so bile kuge, kolera, tifus, griža itd. Vse to je dalo tehniki in higijeni novo vspodbudo za nadaljnje delo. Vpostavilo se je načelo individualne in socialne dolžnosti za obrambo pred boleznijo. Napredek v razvoju tehnike in industrije pospešuje stremiljenja medicine in higijene. Zdravstvo, poprej prepuščeno skrbi države, postaja splošna last človeštva, se demokratizira. Mestne in podeželske občine vedno bolj poznajo njegovo važnost.

Naradžajoča higijenska kultura zmanjšuje umrljivost.

Tako pričienjata v vedno večji meri sodelovati tehnika in medicina v službi ljudskega zdravja. Želeti je, da tudi v naših mestnih in drugih občinah prične prodirati spoznavanje o nujni potrebi sodelovanja obeh činiteljev, želeti pa je obenem, da bi bila za izvedbo zdravstveno-tehničnih uredb na razpolago zadostna materialna sredstva. Če kje, potem tu gotovo štednja ni na mestu, zakaj v zdravstvene svrhe naloženi kapital se bo najlepše poplačal v splošni blaginji naroda.

S tega vidika je treba tudi toplo pozdraviti najnovejšo vest, da je na poziv šefa sanitetne Lige narodov odpotoval te dni načelnik našega ministrstva za narodno zdravje dr. Štampar v Ženevo, da se tam dogovori o otvoritvi posebne tečaja v šoli narodnega zdravja v Zagrebu za zdravniške-higijenike iz Evrope in prekmerskih držav.

Ob desetletnici razmejitve na Kozjaku

RAZMEROVANI SISTEM. — POTUJEVANJE SLOV. KMEČKE MLADINE. — TRIRAZREDNICA. — NEOBDAČNA OBČINA. — CMD. — KULTURNO LOČENI OD SLOV. ZALEDJIA. — VPLIV NEMŠKE DUHOVŠČINE. — NEMŠKI ŽUPNIK IZGNAN.

Raznarodovani sistem ob jezиковni meji je bil dobro premišljen in dosledno izvajen. Dobrodušni kmet je brez pomisleka drvel za potujočevalci in kmalu jim je bil Nemec vse, Slovenec — nič. Ob nedeljah se je zbirala številna inteligenca iz Ljucan in Arveža v obmejnih vaseh, iskala stikov z našim ljudstvom na cesti, v trgovini, po gostilnah ali kjerkoli. Neobičajna prijaznost teh »Schulvereinowce« in »Südmarkowce« je marširajoča zastopala, da je postal — »deutschgesinnt«.

V pangermanskem duhu organizirana šola je bila kmalu glavno gnezdo, iz katerega je izvirala vsa raznarodovalna sila. Niti izid vojne jih ni izpametoval! Še do pomladi 1919 so v nemški šoli morili slovensko dečo, ne da bi mislili na osvoboditev, ki je po vseh božjih in človeških pravicah morala priti!

Posledice potujčevanja slovenske kmečke mladine smo občutili takoj v šoli: slovenski otrok ni znal niti nemščine, katero so mu ubijali nemški učitelji v glavo, niti svoje materinsčine, ki jo je slišal vedno le v narečju in jo mešal z nemščino. Iz tega razloga se je moralo na vseh stopnjah pričeti z elementarnim poukom. Zelo smo pogrešali zbirke učil in knjižnice. Morali smo si pomagati z lastnimi pripomočki.

Sčasoma se je pokazala nova ovira: 200 otrok v 2 razredih! Šola je bila vedno natičeno polna in mislili smo morali na otvoritev 3. razreda. Pa zopet težkoče! Vojaški oddelki so sicer odšli in tudi finančna straža se je izselila, pač pa je ojačeno orožništvo zasedlo 3 šolske prostore. Tozadevne intervencije niso nič zalegle. Končno se je adaptirala ena šolska soba in bivša kuhinja za sobo ene učiteljice. Tako je šola postala že čez ½ leta trirazrednica. Položaj se je s tem nekoliko izboljšal. Za najvažnejšo nalogo smo smatrali, prikleniti si otroke in starše z vzorno vzgojo in vzornim poukom. S prijaznim, ljubeznim ravnanjem smo si pridobili srca mladine in zaupanje staršev in rastlo.

Na žalost pa so bile ovire vsled pomanjkanja vzdrževalnih sredstev skoraj nepremostljive. Krajni šolski svet ni mogel vršiti svoje dolžnosti vsled neobdane občine. Oblast se je izgovarjala, da ne more pomagati, ker Avstrija vsled še nedoločene razmejitve noče izročiti zemljiške knjige, ki je še v Lipnici. Takrat

je priskočila na pomoč CMD, ki je v prvi ali prispevala majhen znesek, na izdatno podporo pa ni bilo misliti. Ni nam ostajalo drugega, kakor da smo s težavo životarihi in skrbeli za šolo — sami.

Že dejstvo, da naša stremjenja ni nihče podpiral, bi bilo lahko ubilo naš idealizem. A mi smo vztrajali, kljub vsem težkočam. Še celo izvenšolsko smo se udejstvovali prav izdatno!

Tako delo pa je bilo usodopolno v času, ko je bila pripadnost kraja dvomljiva. Delovati kot slovenski učitelj iz razvijati čut za našo narodno in državno skupnost v kraju, ki je bil desetletja kulturno ločen od slovenskega zaledja, sedaj ležeč ob provizorni jugoslovansko-avstrijski demarkacijski črti — to je težavno! In to tem bolj, čim več ima človek nasprotnikov in čim manj prijateljev in sotrudnikov!

Pred vojno se je CMD mnogo trudila za ozemlje ob jezikonu meji na Kozjaku. Še celo akademsko ferijalno društvo »Prosveta«, podravska podružnica v Mariboru, je tod razvila intenzivno delovanje. Vendar pa je bil vpliv slovenskega zaledja preslab, da bi bil onemogočil velik vpliv nemške ekspanzije. Glavna krivda pa je bila ta, da ljudstvo ni imelo krajevnega narodnega voditelja. V sled tega je prebivalstvo narodno hiralo in se je končno udalo germanizaciji. Močna opora ponemčevanju so bile razen šolskih tudi cerkvene in občinske razmere. Župnija je spadala pod graško škofijo (do l. 1924!), ki je pošiljala v te kraje nemško duhovščino, ki je le malo obvladala slovenščino. Župnika, ki je kazal slovenski šoli kakor naši državi sploh skrajno nenaklonjenost, je politična oblast pustila še 2 leti po prevratu na svojem mestu. Državni prazniki se niso mogli praznovati, ker »graški škof niso ničesar naročili. Na tihem je agitiral za — priključitev k Avstriji in je bil v stalnih stikih s hujšakci v Arvežu in v Lipnici. Imeli smo ga na sumu, da je v »Grenzwatch« stalno tendenciozno poročal o »razpoloženju« na Kozjaku. V sled tega je prišlo do ostrih sporov z oblastjo, ki se niso dali ublažiti, dokler ni bil izgnan. Žalostno pa je bilo dejstvo, da si je s tem pridobil simpatije ljudstva, kiga je v svoji nerazsodnosti smatralo za »mučenika«. Ker graški škof nalašč dolgo ni poslal novega duhovnika, je nahujskano ljudstvo zasovražilo učiteljstvo, češ, ono je krivo »da smo ovčice ostale brez pastirja...« (Nadaljevi sledi.)

Gostovanje Matilde Kraljeve.

Sinoči je v vlogi sobarice v operi »Netopir« gostovala v našem gledališču gđ. Matilda Kraljeva, bivša članica gledališč v Osijeku, Novem Sadu in Beogradu. S svojim nastopom je pokazala, da je dobra subreta z veliko odersko rutino in simpatičnim, zaokroženim in precej obsežnim glasom, zato si je že spočetka osvojila simpatije občinstva, ki jo je v drugem in tretjem dejanju pozdravilo pri odprti sceni. Ostala uprizoritev je bila na znani višini. Gledališče skoraj polno. — r.

Slovenska glasba na koncertu zamorcev.

Na prošnjo so zamorski pevci, ki bodo koncertirali v ponedeljek, dne 24. t. m. stavili v svoj spored tudi Dvořakovo »Vrtnitev«, katero so predelali in naštu-dirali za časa bivanja v Evropi; je pa to tudi edina evropska točka celega koncerta. Sicer je njihov program tako raznovrsten in pester, da skoro ni najti veze med posameznimi točkami. Religiozni pesmi v čarlstonovem ritmu sledijo vsele zamorske popevke v foksu, tem zopet nenadkriljive imitacije jazza, brenčeči zbori, ki so posebna mojstrovina zamorcev, šaljivke, zbadljivke, zopet resni plantazni zbori, solo na zamorskih instrumentih, nastopi v plantaznih kostimih, burleske, ljubavne pesmi in še nekaj: zamorski ples v kostumih. Ta koncert pomeni višek letošnje sezone in nihče ga ne sme zamuditi.

Mariborski in dnevi drobiž

Dr. Matko Laginja †

V noči od torka na sredo je umrl v Zagrebu v starosti 78 let bivši vodja istrskih Hrvatov in hrvatski ban, dr. Matko Laginja.

S pokojnim dr. Laginjo lega v groben najmarkantnejših in najagilnejših narodnih delavcev. Poleg pok. Matka Mandića in prof. Vekoslava Spinčića ostane njegovo ime z zlatimi črkami zapisano v povestnici preporoda hrvatskega in slovenskega naroda v Istri. Menda ni bilo v Istri med ljudstvom tako popularnega človeka, kakor je bil dr. Laginja. Narod je imel v njega naravnost neomajno zaupanje, saj je bil skrajno nesebičen, nenavadno požrtvovalen in neustrašen borec za pravice našega naroda v Istri. Vojna je potem na mah uničila velike uspehe njegovega dela in nad Istro je legel zopet mrak.

Dr. Laginja se je že v mladih letih živahno udejstvoval na kulturnem in gospodarskem polju ter je postal kmalu voditelj istrskih Hrvatov. Bil je dolga leta deželni in državni poslanec ter nekaj časa celo podpredsednik dunajskega parlamenta. Njegove zasluge za ožjo domovino so bile naravnost neprecenljive. Siromašni narod v Istri ga ni smatral samo za svojega voditelja, ampak mu je podelil celo časten naslov »očec« kot svojemu največjemu zaščitniku in dobrozniku.

Med vojno se je preselil v Zagreb, kjer je ostal do svoje smrti. L. 1919 je bil imenovan za hrvatskega bana, kmalu nato pa se je radi bolehnosti popolnoma umaknil iz javnega življenja. Njegove zemske ostanke so prepeljali v Umetniški paviljon in jih tamkaj položili na mrtvaški oder, da se bo mogel narod še zadnjič posloviti od zaslužnega narodnega probuditelja, v petek pa polože dr. Laginjo na stroške zagrebske občine k večnemu počitku. Slava njegovemu spominu!

Dr. Vidovč — predsednik okrožnega sodišča v Celju.

Za predsednika okrožnega sodišča v Celju je imenovan g. dr. Fran Vidovč, sodnik okrožnega sodišča v Mariboru.

Med mariborskimi trgovstvom zlasti špecerijske stroke se v zadnjem času pojavljajo dogodki take nepoštenne konkurence, ki nima primera v trgovskem svetu. Dela se reklama z velikim padcem cen, kar pa nikakor ni resnično, dalje hočejo nekateri trgovci drug drugega prekosit z vednim znižanjem cen za posamezne predmete, ki segajo deloma že globoko pod lastno nakupno ceno itd., kar mora voditi do neizogibnega poloma večine naših trgovskih podjetij. Zato izjavlja gremijalno načelstvo, da gremij kot stanovska korporacija takega početja ne more dopustiti in bo zasledovalo vse one trgovce, ki se na opisani način poslužujejo protizakonite umazane konkurence, neprizadeži trgovci se pa pozivajo, da naznanijo gremiju trgovcev vse na zadevo se nanašajoče slučaje. —

Smrtna kosa.

V Mejni ulici je v torek pop. umrla ga Marija Zaboter, stara 70 let, žena upokojenega železničarja. V Orožnovi ulici pa včeraj jutraj gospa Ana Prosnik, žena poštnega poduradnika, stara 47 let.

Napredovanje.

Upravnik tukajšnjega Zdravstvenega doma g. dr. Josip Vrtovec je pomaknjen v 8. skupino I. kategorije. —

VELIKA KAVARNA

Četitek 10 — petek 21

KABARETNI VEČER

s karakternim kreatorom g. Franz Amonom

Opozoritev na avtogenski tečaj.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani opozarja mojstre in pomočnike kovinarskih strok na tečaj za avtogensko varenje, ki se prične v ponedeljek 24. t. m. ob 8. uri jutraj v kovinarski delavnici Tehniške srednje šole v Ljubljani. Prijavljenih je že precejšnje število udeležencev. Ker pa je prostih še nekaj mest, se morejo najkasneje do petka 21. t. m. prijaviti še nekateri novi udeleženci. Tečaj bo trajal do 5. aprila ter se bo vršil celodnevno. —

Praznik sv. Jožefa

je v plošnem potekel popolnoma mirno, brez incidentov. Pač je deževno vreme skvarilo mnogo veselja pri Sv. Jožefu, dež je razpršil množice ravno v času, ko je bilo praznovanje na višku, sejmariji so nekoliko žalostno gledali, ker so jim bili znatno prekrizani računi o lepih izkupičkih. Orožništvo je aretiralo nekega Hrvata-žeparja, ki je ukradel dve ženski torbici. Ko je videl, da je opažen, je eno hitro odvrnil, drugo so pa še našli pri njem. Morebitne okradenke naj se javijo na orožniški postaji v Studencih.

Iz mariborske invalidske organizacije.

Na nedeljskem občnem zboru so zlasti porazno uplivala na človeka številke, ki so jih iznašali funkcionarji glede stanja invalidov danes, zlasti onih, ki jim novi zakon momentano ne priznava invalidnine, ker niso izpolnili pogojev §§ 104 in 105 zakona, ko so se prijavili pri bivših invalidskih sodiščih za prevedbo na prejemke invalidnine. Sedaj čakajo že cele mesece na rešitve višjega divizijskega sodišča v Ljubljani, kjer leži — kakor čujemo — še krog 40.000 nerešenih takšnih zadev. Seveda so mnogi invalidi, ki so bili v prvi vrsti navezani na invalidnino, skrajno težko prizadeti, ker že od 1. okt. 1929 ne dobivajo nikakih prejemkov. Tako se je oglašil med drugimi tudi invalid H., ki je popolnoma pohabljen, pa tudi ne dobiva ničesar, ker je bil nekoč pred vojno kaznovan radi — tepeža. Takšnih in podobnih slučajev je veliko. — Mariborska mestna občina ima vsako leto v proračunu znatne zneske za podpiranje invalidov in je tudi lani dala 6000 Din. Organizacija je lani izplačala podpor v iznosu Din 7005.—, posojil pa je dala 4000 Din. — Organizacija ima 724 članov, med temi 511 vojnih invalidov in 213 vdov. Tekom lanskega leta je število članstva naraslo za 243 članov (147 vojnih invalidov in 96 vdov), dokaz, da se organizacija res briga in dela za svoje člane. Temu dokaz je tudi dejstvo, da ekshibitna knjiga tajnika izkazuje lani 1750 števil (intervencije, informacije, pojasnila itd.). — Tekom lanskega leta so umrli 4 redni člani (Andrej Hostnikar, Josip Knez, Karel Pisnik in Ivan Gselman), ki so vsi zapustili veččlanske družine. — V interesu invalidov in njihovih vdov v Mariboru in okolici je, da se čim tesneje oklenejo svoje organizacije, ker tudi tu velja načelo, da je v slogi moč. — V novem odboru so poleg predsednika g. Geča še gg. Anton Golež, Martin Pravič, Drago Tratnik, Franjo Belle, Josip Kolarič, Ludvik Strohmaier in Jožef Veršič. —

Dražba kož divjadi

se bo vršila dne 25. marca v prostorih velesejma v Ljubljani. Vsi, ki so v posesti divjih kož in jih žele ugodno vnovčiti, naj svoje blago najdalje do 23. tm. pošljejo na naslov »Divja koža« v Ljubljani, velesejem. Ta dražba bo zadnja v tekočem letu in naj lovci nikar ne zamude te ugodne prilike. —

Policijska kronika

od torka na sredo zaznamuje 4 aretacije (radi tatvine, prestopka krošnjarskih predpisov, radi beračenja in radi razgrajanja) ter 24 prijav (med temi 5 radi prestopka kolesarskih, 6 radi prestopka avtomobilskih predpisov, 1 radi komunizma i. t. d.)

Mala Nedelja.

Narodno kulturno društvo priredi na Marijin praznik dne 25. marca točno ob 3.30 v Društvenem domu akademijo v proslavo Materinskega dne. Na sporedu: petje (moški in mešani zbor), tambura-nje, govor, recitacije ter krasna drama »Materinsko srce«. K obilni udeležbi vabi vse od blizu in od daleč — odbor. —

Zahvala.

Izrekamo tem potom vsem sestram, ki so nam darovale ob priliki sokolske maškerade dne 4. tm. pečivo in denarne pri-spevke, prav iskreno zahvalo. Istotako najlepša hvala vsem, ki so nam pomagali pri prireditvi in s tem pripomogli do prav lepega uspeha. Zdravo! — Odbor Sokola Maribor matica. —

Gremij trgovcev

opozarja svoje člane na jubilejno akademijo Izobraževalnega društva trgovsko-obrtne mladine, ki bo v soboto zvečer v Narodnem domu. —

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Četrtek, 20. marca ob 20. uri »Naš gosp. župnik« ab. A. Kuponi.

Petek, 21. marca. Zaprto.

Sobota, 22. marca ob 20. uri »Takrat v starih časih«. Ljudska predstava. Globoko znižane cene. Kuponi.

Nedelja, 23. marca ob 15. uri »Naš gospod župnik«. Kuponi. — Ob 20. uri »Orlov«. Kuponi. Gostovanje ge. Marte Repovš-Radmanovič.

Ponedeljek, 24. marca. Zaprto.

Ptujsko gledališče.

Petek, 21. marca ob 20. uri »Takrat v starih časih«. Gostovanje Mariborčanov.

»Takrat v starih časih« pri globoko znižanih cenah. Prijubljena Stolzova opereta »Takrat v starih časih«, ki zelo ugaja radi svoje pristrčne muzike in nad vse zabavnega dejanja, se vprizori v soboto, 22. t. m. kot ljudska predstava pri globoko znižanih cenah.

Nedelja v marib. gledališču. V nedeljo, 23. t. m. se ponovi popoldne ob 15. uri zelo efektna francoska veseloigra »Naš gospod župnik« z gospodom Danešem v naslovni vlogi. — Zvečer gostuje ga. Marta Repovš-Radmanovičeva, članica zagrebskega gledališča, kot Kity v znani opereti »Orlov«.

Zgodovinski razvoj alkoholizma

Slovenska zemlja je skoraj vsa vinorodna, zato je vino pri nas že od nekdaj znano in znan je tudi alkoholizem, ki je danes od vseh priznanih socialno zlo, ki uničuje blagostanje, zdravje in duševni mir. Vendar so redki, ki so zaprisegli odločen boj temu zlu, vsi ostali se izmikajo: »Pitje je gotovo kvarno, če se pretirava, a to se ne da odpraviti: ljudje so vedno pili, pijejo in bodo pili.« Zato ne bo tudi za nas nezanimivo, če si malo ogledamo zgodovino alkoholizma, da spoznamo, če je pitje alkoholnih pijač človeštvu zares prirojeno ali ne?

Če premostrimo to vprašanje, spoznamo, da je prvotno užival človek le to, kar mu je narava sama nudila. Šele ko je umsko nekoliko napredoval, si je pričel umetno pripravljati jedila. Gotovo so bile te kulturne pridobitve koristne, ker je tako silno razširil vrsto užitnih snovi, na drugi strani pa je prinesel ta napredek tudi mnogo razvad, ki so povzročale bolezni in revščino. Med te umetne in protipravarne razvade prištevamo tudi vplajljive pijače. Človek je danes edino pitje na svetu, ki pije tudi če ni žejan. Že voda bi bila v tem slučaju škodljiva, ker bi dovajala organizmu nepotrebno tekočino in preobkladala z belom obilji, koliko bolj pa alkohol.

V svetem pismu beremo, da je začelo že judovsko ljudstvo pripravljati vino iz grozdja, a vino so takrat mešali z vodo in ga pili zelo zmerno in le pri jedi. O pravem pijačevanju pri Judih skoraj ni sledi, čeprav so gotovo bile tudi izeme. Semitska ljudstva, zlasti Fenici, so zanesli s trgovanjem vinogradništvo tudi v druge dežele ob Sredozemskem morju, posebno v Egipt in Grčijo. Grki so popivali zlasti pri razkošnih pojedinah, gostilen pa pri njih ni bilo, ker je bilo pijačevanje strogo prepovedano, najstrožje pa je bilo zabranjeno

pitje ženskam in mladini. Tudi pri starih Rimljanih, kamor se je razširilo vino iz Grškega, so vladale iste razmere. Šele ob času propadanja rimske države in moči se je jelo širiti med bogatejšimi stanovci v Rimu poleg požrečnosti tudi popivanje. Med ljudstvom v starem veku alkoholizem splošno ni bil razširjen, pač pa se je razširil tedaj, ko so prišli Rimljani v dotiko z barbarskimi narodi, zlasti z Germani. Pri teh je prišlo pitje silno v navado. Rimski zgodovinar Tacitus pripoveduje nekoč, da so bile germanske čete večkrat premagane le zaradi splošne pijanosti.

Da je bil za časa Kristusa alkoholizem še malo razširjen, sklepamo tudi iz tega, ker pijačevanje ni dalo povoda, da bi nastopilo krščanstvo odločno proti temu zlu. 600 let pozneje pa je bilo že tako razširjeno, da je moral Mohamed prepovedati Arabcem popivanje. A prav Arabci so iznašli žganje, ki se je najbolj razširilo po svetu in prineslo največ gorja. Arabski zdravniki so prvi iz vina z destilacijo napravili žganje in ga uporabljali najprej v zdravniške namene. Tudi beseda »alkohol« je arabskega izvora. V 16. stoletju so pričeli pridelovati žganje iz žita. V trinaestletni vojni se je žganjarstvo razširilo po vsej Evropi. Največ je pripomoglo k temu napačno mnenje, da alkohol vzdržuje moč in ohranjuje zdravje. Ločeno od žganja se je v tem času razširilo tudi vino po vseh krajih, kjer so bili dani pogoji za trtorje. Pivovarstvo je bilo sicer že pri starih Germanih v navadi, a šele v 16. stoletju, ko je tehnika že bolj napredovala, se je posrečila izdelava okusnega piva iz hmelja. Od Germanov ali od Nemcev, smo se pa naučili piti vino in žganje tudi mi Slovenci, ki »slovimo« že izza Trubarjevih časov kot izredno dobri pivci.

Louske pripovedke

Lord Havers je odpotoval z več prijatelji na lov na tigre v Indijo. Ko je krenil nekoč v džunglo, ga je zvečala usmrtila. Njegove prijatelje je čakala žalostna dolžnost, da obvestijo lordovo rodbino o žalostnem dogodku.

»Pošljite zemske ostanke pokojnika«, so odgovorili stariši.

Prijatelji so takoj pripravili transport in odposlali potem brzojav: »Zaboj pride koncem meseca.«

Presenečenim staršem je bila določenega dne dostavljena velika kletka, v kateri je bil krasen, živ tiger. Odgovorili so takoj: »Prispel tiger — ne pa Havers.«

Prijatelji so nato brzojavno odgovorili: »Lord Havers je v tigru.«

Visok sodni uradnik je bil znan kot strasten, a slab strellec. Ko je bil zopet neki lov končan, so ga vprašali: »No, kako ste kaj streljali, gospod svetnik?«

»Izvrstno.« je odgovoril sodnik, »to da Bog je bil zopet milosten divjačini in tako je ostala nepoškodovana.«

Med odmorom na lovu je pripovedoval neki lovec, kako pameten je njegov pes. »Ta žival je tako pamet kakor človek. Vsak dan ji dam 1 Din v košaro, da mi prinese kruha. Nekoč pa me vpraša pek: »Zakaj ne pošljate več svojega psa po kruh. Že štiri dni ga ni bilo!«

»To vendar ni mogoče! Saj mu dam vsak dan denar!«

»Ne morem Vam pomagati, pa vendar je tako!«

Nato sem skrbno nadziral psa in končno zaznal, da je vsak dan potegnil dinar iz košare in ga zakopal v neki jami na vrtu. Ko pa je zbral že 6 Din je stekel k prekafevalcu in si kupil tamkaj klobaso.

Rešitelj Nobileve ekspedicije

Srečna rešitev vodje ekspedicije na Južni tečaj, admirala Byrda, vzbuja zopet spomine na junaški čin prof. Rudolfa Samojloviča, ki je predlanskim z drzno

vožnjo ledolomilca »Krasina« rešil pone-srečene člane Nobileve ekspedicije na Severni tečaj. Samojlovič je že izkušen raziskovalec polarnih pokrajin. V Freibergu na Saškem je študiral rudarstvo in geologijo, nakar se je vrnil v Rusijo, a je bil takoj po prihodu kot revolucionar izgnan v ozemlje Arhangelska. Kljub temu pa so mu dovolili, da se je udeležil ekspedicije na Spitzberge. L. 1911 je bil v drugi na tem otoku in je odkril pri tej priliki velike premožovne žile, ki jih sedaj izkoriščajo. Ko je bil l. 1914 že v tretjič na tem otoku, je zvedel za izbruh svetovne vojne, vendar pa je ostal na visokem severu in naslednje leto preiskal ravno dotično ozemlje, na katerem je kasneje rešil posadko »Italije«. Obe naslednji leti je vršil raziskovanja na polotoku Koli. L. 1919 je ustanovil v Leningradu od vlade izdatno podpirani zavod za raziskovanje polarnih krajev, ki je organiziral dosedaj že 130 polarnih ekspedicij. Kot ravnatelj tega zavoda je vodil 5 ekspedicij na Novo Zelandijo, tako da se je do znamenite vožnje ledolomilca »Krasina« udeležil že 40 polarnih ekspedicij. Ko je zvedel za katastrofo zrakoplova »Italia«, je takoj pozval sovjetsko vlado, naj organizira pomožno ekspedicijo ter je izjavil, da je samo »Krasin« sposoben za to težko delo. Vlada mu je nato naročila, naj odpluje že v treh dneh. Tako hitro sicer ni bilo mogoče, pač pa je bil »Krasin« pripravljen v 4 dneh. Samojlovič pripravlja sedaj novo ekspedicijo s »Krasinom« na Severni tečaj, ki pa bo služila samo znanstvenim svrham.

Največja ladja sveta.

Uprava londonske parobrodne družbe Cunard Line javlja, da bo pričela družba graditi novo ladjo, ki bo največja na svetu. Stala bo 5 do 6 milijonov funtov. Njena brzina bo znašala 30 milj na uro in vozila bo lahko 5000 potnikov.

Težka napaka.

— Gospod doktor, ali ste v svoji praksi kdaj napravili kako težko napako? — Da, enkrat, ko sem nekega ameri-kanskega milijonarja ozdravil že po dveh obiskih.

Postno premišljevanje

Kako sta dva politična nasprotnika skupaj v nebesa potovala.

Bilo je v dneh, ko je še vladal neizprosen »strankarski pust«. Pa sta živela nekje ob Dravi na deželi v isti vasi dobra prijatelja: župnik in trgovec. Bila sta politična nasprotnika, vendar pa sta vedno dobrohotno in mirno pokritizirala medsebojne misli in nazore in se nista dala zapeljati k sovraštvi od hrumečega valovanja razburkanega strankarstva. Župnik je seve trdil, da liberalci ne more biti dober kristjan, trgovec mu je odgovarjal, da je marsikateri liberalci boljši kristjan od klerikalca, ki zavija v cerkvi in izven nje rožni venec okoli prstov zaradi ljudi, oni pa (liberalci) ga nosi v srcu zaradi Boga. Rada sta se večkrat pošalila med sabo na račun brezmejnega strankarstva, ne da bi si bila zamerila.

Pa se je baže g. župniku nekoč v postu sanjalo, da je njegov prijatelj trgovec umrl. Seve gre kaj drugi dan k njemu in mu razloži svoje sanje take-le: Moj dragi Branko, vidiš, da še trepetam, tako hude sanje sem imel. — Kaj pa, za svit neba? — Le poslušaj! Sanjalo se mi je, da si Ti umrl nagle smrti. Zasnil si se mi, kajti vedel sem, da si kot liberalci pogubljen. Pohitel sem kaj k Tebi, Te prijel za roko ter Te peljal proti nebesom, da tam poprosim za Te milosti in usmiljenja. Pot je postajala vedno bolj ozka in strma. Vendar sem Te srečno pripeljal do nebeških vrat. Tik pred vratni je še bilo treba preleteti zelo ozko in polzko brv. Ločila je dva tesna jarka. Desni je bil poln strdi, levi poln blata. Konc brvi pa mi spodrsne noga in groza, oba — štrbunk — v jarek, pa eden na desno v strd, drugi na levo v dr... — Kaj misliš kam si Ti padel Branko? — To je jasno, jaz kot liberalci v blato in Ti kot klerikalec v med. — Samoumevno, res je bilo tako. — Kaj pa potem? — vpraša radovedno trgovec. — Nič, potem pa sem se zbudil. — Res čudno, — pravi trgovec. — Glej sam pa sem imel tudi snoči skoro do pičice enake sanje. Umrl sem in Ti kot moj dobri prijatelj si prišel, me prijel za roko in me varno pripeljal do opasne brvi ob nebeških vratih. Preko brvi pa sva padla, seve Ti g. župnik v strd in jaz v d...k. Pa sva se srečno izkibacala iz jarka in poklupal si na rajska vrata. Sv. Peter odpre, Ti ga poprosiš, naj tudi meni dovoli vstopiti, češ, saj sem sicer dober človek, le edino hudobijo imam na sebi, da sem liberalci. Sv. Peter me prizanesljivo pogleda in zamahne z roko rekoč: Kaj to! Mi le sodimo človeka po njegovih delih in ne po strankarstvu. Le oba noter! Pa slečita se, z grešno obleko ne čez božji prag! — Se slečeva, vendar sva še imela tudi na koži ostanke iz jarka. — Ti g. župnik strd, jaz blato. Sv. Peter prijazno: Kaka pa sta? Obližita se drug drugega, da vstopita čista! — In lizala sva, Ti blato, jaz pa med. — Kaj pa potem? — je bil še gosp. župnik radoveden. — Nič, potem pa sem se prebudil. — Ostala sta do danes zvesta prijatelja. (Postni popotnik.)

Pri ordinaciji

Očanez z dežele pride v mesto, hoteč po daljšem oklevanju konzultirati zdravnika radi svojega — želodca.

Sočutno ga je sprejel Eskulapov učenec in vprašal kmetiča:

— »Kako pa je z blatom, oče?« —

— Poglejte moje škornje! Do kolen sem gazil po sami ilovici... —

— »Kako pa je z vetrovi, moj dragec?« —

— Nikar naj ne vprašajo, gospod doktor. Prošli teden mi je celo streho odneslo s kozolca!« —

— »In voda?« —

— Ježeš! Da se nas sam sv. Krištof usmili! Podrla mi je mlin in — žago... —

Kakšen je bil konec te ordinacije, pa nam kronika ne pove...

Človek brez proste volje.

Učitelj: Ali ima človek prosto voljo?

Učenec: Ne!

Učitelj: Tako? Res? Kako to?

Učenec: Kadar hoče moj oče v goštilo, ga mama ne pusti.

Sport

ISSK Maribor : SK Železničar.

V nedeljo, dne 23. marca, ob 16. uri, se srečata v prvenstveni tekmi prvovrstni moštvi ISSK Maribor in SK Železničar. Maribor, v jeseni skoraj nepremagljiva enajstorica, pridobiva od nastopa na kvaliteti, ni pa še dosegel one forme, ki ga je odlikovala v minuli sezoni in dvignila nad vse ostale klube Slovenije. Trenutno je v zadovoljivi kondiciji, toda tudi Železničar razpolaga s solidnim moštvom, ki bo ISSK Mariboru nudilo mnogo odpora. Ofenzivno je »Železničar« Nevarnejši od »Rapida«. Napad se odlikuje po smiselni igri in dobrih kombinacijskih potezah, kar je dokazal tudi v pokalni tekmi proti Mariboru. — Tekma se bo vršila na igrišču SK Železničarja, sodil pa bo g. dr. Planinšek. — Predtekmo odidrata rezervi »Maribora« in Železničarja.

SK Rapid : SK Svoboda.

V nedeljo ob 10. dopoldne nastopita moštvi na igrišču Rapida v prvenstveni tekmi. »Rapid« velja za sigurnega zmagovalca, vendar moštvo »Svobode« ni podcenjevati. V tekmi proti »Železničarju« je doseglo časten rezultat 5:2. V nedeljo ima moštvo priliko, da dokaže, ali je rezultat pripisovati le slučaju, ali pa je bil uspeh plod znanja in dobre forme sicer šibkega protivnika. Sodil bo gosp. Fischer.

Medmestna ping-pong tekma Gradec - Maribor

se vrši v nedeljo 23. tm. ob pol 6. zvečer v veliki dvorani kazine. Vstopnina: sedeži 8 Din, stojišča 5 Din, dijaki 3 Din.

Občni zbor ISSK Maribora.

ISSK Maribor bo imel svoj XII. redni občni zbor v četrtek, dne 27. marca v restavraciji hotela Orel ob 19.30. Dnevni red: Čitanje zapisnika minulega zbora, poročila funkcionarjev, poročilo preglednikov računov, volitve, sprememba pravil, slučajnosti.

ISSK Maribor.

Seja upravnega odbora v petek dne 21. marca ob 20. uri v Grajski kleti.

SK Železničar.

V soboto dne 22. marca ob 20. uri se stanek nogometašev v gostilni Laufer radi postave v nedeljo. ISSK Maribor in SK Rapid se naprošata, da pošljata svojega delegata k sestanku v petek dne 21. marca, ob 19. uri v kavarni Bristol radi cross-contrya za prvenstvo mesta Maribora, ki bo v nedeljo, dne 23. marca ob 11. dopoldne.

Starost živali

V nasprotju s splošno razširjenim mnenjem, da doseže kit čestitljivo starost 500 let, pa dejanski redkokdaj prekorači komaj 40 let. Tudi sloni, ki dosežejo od kopnih živali največjo starost, žive samo 70—80 let. Dejstvo, da velike živali ne dosežejo večje starosti od človeka, je nepobitno ugotovil vseučiliški profesor Peacock, ki je spisal o tem obširno knjigo. Ta ameriški znanstvenik je dognal, da le 4 bitja posekajo človeka v starosti: velike želve, ki dosežejo starost 150 let, beloglavi jastreb, ki drži rekord 118 let, ter orel, ki doživi lahko 104 rojstne dneve. Prof. Peacock navaja sledečo starost živali: psi 35, konji 40, krave 25, mačke 40, kokoši 30, gosi 57, levi in tigri 25, morski somi do 100, jegulje 60 let.

Smrt 124 letnega starčka

V Filadelfiji je umrl kapitan James Smith, ki je bil v mestu zelo popularna oseba. Rojen l. 1806 v Angliji, se je že kot mladenič izselil v Ameriko. Udeležil se je 4 vojn in se je s ponosom spominjal posameznih epizod iz bitk. Smith je bil strasten kadilec. Pokadil je dnevno do 30 cigar in ga sploh nikdar ni bilo videti brez obligatne cigare v ustih. Rad je vrh tega pogledal tudi v kozarec »Pijem, kadar čutim, da sem žejan,« je vedno odgovoril, »posebno rad pa imam kapljico dobrega vina. Do svoje smrti je bil čil in zdrav in je imel tudi še izvrsten spomin. Rano je vstajal in delal vsak dan daljše izprehode. Jedel pa je samo enkrat na dan in sicer popoldne. V razgovoru je bil nenavadno duhovit in tudi poln humorja. Preselil se je večnost kar med spanjem.

Mikael Zévaso

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

52

»A potem bom vseeno obešen! Ali pa še kaj hujšega...«

»Kako to?«

»Poslušajte. Samo meni je dovoljen vstop v posebne vrtove svetega Očeta. Samo meni in mojim pomočnikom, ki jih moram skrbno nadzorovati. Njegova Svetost ima toliko sovražnikov... saj razumete!«

»Ne, tega ne razumem,« je dejal Ragastens s kar najmaivnejšim obrazom.

»O dobri mladi mož!« je zavzdihnil vrtnar. »Vi seveda ne verujete v zlo. So pa tudi hudobneži, ki bi bili sposobni zastrupiti sadje, ki ga ima sveti Oče jesti.«

»Strašno!«

»Da... In zaradi tega je njegova Svetost oprezna. Meni zaupa popolnoma. Toda opozoril me je, da če bi katerikrat stopil tujec na vrt, pa makar samo za trenutek, me dá takoj živega odreti, ali pa vsaj obesiti...«

»Vraga!... Obešeni, če pustite črvom kvariti brejske, in obešeni, če spustite na vrt tistega, ki jih edini more obvarovati... To je težavna izbira!«

»Gorje mi!«

»A ne govoriva več o tem, častiti mojster... Morda se vam tudi brez moje pomoči posreči, da ohranite svoj poslednji špalir...«

»Ah, o tem dvomim!«

»Res je, da bi samo vi edini vedeli, da sem prišel na vrt; jaz bi se skrival tako oprezno, da sveti Oče nikdar ne bi izvedel tega malenkostnega pregreška...«

»Mladi mož, vi me pripravljate v izkušnjo...«

»Res je, da vas ne bi bil samo obvaroval obešenja s tem, da bi rešil sadje, ki je v nevarnosti, marveč bi vas bil tudi proslavil za vse čase s tem, da bi vam pokazal čudovito cepljenje, ki sem ga izumil...«

»Ah, gospod Peter, molčite, molčite!«

»Res je, da bi bili vi naposled v posesti neprecenljivih skrivnosti, toda če je nemogoče, pa ne govoriva več o tem!«

»Mladi mož! Mladi mož! Odločil sem se: pustim vas na vrt!«

»Čemu bi se izpostavljali kazni? Tega sicer ne verjamem, da bi vas dal Sveti Oče obesiti za takšno malenkost...«

»Saj ne bo nihče vedel!«

»To je res! Jaz bi se skrivil tako, da me ne bi videl nihče razen vas!... Toda vaša vest? Ali vam ne bo očitala tega kršenja dolžnosti! Ne, rajši pustiva to nameri!«

»Moj Bog, kako ste naivni, mladi mož! Ne skrbite vi za moje vest... Povem vam, da morate na vsak način na vrt!«

»Pa naj bo, če že hočete... A samo vam na ljubo...«

»Poslušajte: jaz stanujem v majhni hišici na vrtu... Moji pomočniki odhajajo ob osmih zvečer; oni spe skupno z drugo služinčadjo. In takrat zaprem vse dohode na vrt, in nihče ne more vstopiti razen njegove

Svetosti, ki hodi včasih odpočivat med cveticami od skrbi svojega svetega pastirstva. Drevo ob desetih bodite pri vratih, ki jih vidite tamle doli... ali vidite? Po dnevi boste morali seveda ostati skriti v mojem stanovanju...«

»Sprejemem zato, da vam ustrezem, cenjeni mojster!«

»V nagrado vam hočem podrobno razkazati vse vrtove ter vam priskrbeti priliko, da vidite svetega Očeta, ne da bi vas on opazil...«

»Ah, vi izpolnjujete vse moje želje!« je vzdihnil Ragastens. »To je več, nego sem se drznil nadejati.«

»Torej, drevo pri malih vratih!«

S temi besedami je možakar goreče stisnil Ragastensovo roko ter se napotil navzdol proti papeški vili, dočim se je vitez obrnil nazaj, siloma se premagujoč, da ne bi s preveč živahnimi koraki izdal radosti, ki ga je navdajala.

»Že imamo Borgija!« je dejal, ko se je vrnil k Rafaelu in Machiavelliju. »Pogum in previdnost velja, prijatelja. Še nocojšnji večer nam je stopiti v boj...«

XXXI.

Rosa Vanozzo in Aleksander Borgia.

Nedaleč od razvalin, ki so jim pravili in jim še dandanes pravijo tempelj Sibile, pribodni deroča reka Anio z gor in se meče v globoko sotesko. Stene te soteske štrle navpično proti nebu; podobne so visokim zidovom iz nagromadenih granitnih skal, po razpokah obraščeni s divjimi rastlinami.

Na dnu se sliši zamolklo rjevanje reke, ki se lomi med zelenkastimi pečinami in tvori izprva majhen tolmun, nato pa teče dalje v svojih razposajenih ovinkih, iščočih si izhoda izmed granitnih gruč. Ta kraj je soteska Anija.

Nad globino, prav nad tolmunom, ki ga tvori Anio po svojem slapu, se skale umikajo in votle ter tvoré naravno podzemeljsko jamo, o kateri so krožile med narodom neverjetne govorice. Večina ljudi jo je imela za eno izmed peklenjskih vrat. Najboljši dokaz, da je res tako, so jim bile čudne smrdeče meglice, ki so tuhtam nhajale iz te votline.

Z eno besedo, kraj je bil zelo sumljiv, in živa pametna duša se ne bi bila predrznila tja, kakor hitro je napočil mrak. Nadejamo pa se vendarle, da se bralci brez strahu potrudijo z nami, dasi odhajamo baš okrog polnoči v ta zlovesči brlog.

V ozadju votline gori smolnata trska, ki s fan-tastno lučjo razsvetljuje njeno notranjost. V kotu se delé smrt, in sokove, ki delé ljubezen... koplji suho listje, postelja stare ženske, ki se ob tej uri ukvarja s čudnim delom.

Ta stara ženska je Maga, ali bolje — da jo imenu-druga jemo s pravim imenom — Rosa Vanozzo. Pravkar je bila porinila granitno skalo proti nekakemu rovu, ki je zeval v ozadju votline.

»Prav,« je zamrmrala, »vhod je še v redu... in če bo treba zbežati, mi ne bo delalo težav...«

Skalo je prgiščema zametala s suhim listjem in s prstjo. Zadovoljna s svojim uspehom, je stopila načenosti magije? prosto, napotila se po ozki stezici, ki je vodila ob globeli do votline, in ko je dospela na majhno planoto, odkoder se je odpiral razgled po okolici, se je z ostrim pogledom ozrla v noč ter pazno prisluhnila.

»Prišel bo,« je dejala počasi, »že prihaja... On, da skrivnost, s katero se odeva ona, skriva v sebi tudi ki sem ga ljubila, bo v malo minutah mrlič, ki ga de-skrivnost njegove lastne usode! Toda kmalu je zmajal roči Anio odnese proti neizmerni globini svojega žre-z glavo:

la... On prihaja, poln zaupanja, in ne vé, da sem jaz tista, ki ga pričakuje! Ljubezni prihaja iskat, kakor mi je rekel v Rimu, našel pa bo maščevanje... O, nocoj mojemu srcu ne bo zmanjkalo moči... Zdaj je vse končano... Rosita, ki me je edina še priklepala k življenju, je odšla... Zdaj je že na varnem... morala sta dospeti v Florenco... Torej, konec je... Danes Rodrigo... nato Cezar... nato Lukrecija... pričinja se uničenje proklete rodbine.«

Nenadoma se je sklonila. Njeno uho je bilo pre-streglo rahel, oddaljen šum človeških korakov.

»Tukaj je!... Čez nekaj minut bo vedel, kdo da sem!... In potem — sunek v prsi... in konec bo ti-stega, ki je bil ljubimec Rose Vanozzo!...«

Zamišljeno in brez naglice se je nato vrnila v votlino ter počenila nedaleč od smolenice, naslonivši brado med kolena, kakor je bila njena navada.

Maga se ni motila. Nekdo je prihajal. In ta nekdo je bil stari Borgia. Kmalu se je prikazal, previdno je krenil okrog skal, ozrl se v globel in obstal nato ob vhodu v votlino.

Vstopil je, ne da bi bila Maga dvignila glavo; se-del je na enega izmed obeh debelih kamnov, ki sta tvorila preprost sedež v tem divjaškem bivališču.

Ženska je čakala kakor leden, nepremičen kip. »Torej, Maga,« je nenadoma izpregovoril papež, »ti si ostavila Rim?«

»Prišla sem vas semkaj počakat...«

»Kako si vedela, da pridem?« je dejal Borgia, ki ga je izpreletelo. »Ali imaš torej v resnici proroški dar?«

Maga je zmignila z rameni. »Ali ne prihajate v Tivoli vsako leto? In ali ni zdaj približno tisti čas, ko preživite po svoji navadi par ted-nov v tem kraju?«

»To je res. Tvoje čarovništvo je pravzaprav samo opazovanje,« je rekel papež porogljivo. »Toda ti veš stvari, ki jih drugi ne vedo...«

»Proučevala sem kreposti rastlin, to je vse.«

»Pa kje? V Egiptu?...«

»Ne. Na Španjolskem.«

»Na Španjolskem?« je vzkliknil Borgia zamolklo. »Ali si živela na Španjolskem?«

»Da... Toda,« je nadaljevala starka z nekako brez-briznostjo, ki je pomirila papeževo nenadno razburjenost, »največ sem se učila v Italiji, posebno pa tukaj, v Tivo-li... Vse dobrodne rastline so mi znane; izvleči jim sokove, ki delé ljubezen...«

»Ljubezen!...«

»Ljubezen... in smrt: te dve stvari sta vredni opazovanja,« je rekel papež obdede sta enako strašni...«

»Kako bridko govoriš.«

»Zato, ker sem mnogo trpela.«

»Pa zdaj?«

»Kmalu bo konec mojega trpljenja...«

»Čudna ženska!... Toda povej mi, zakaj si se toli-ko učila?... Katera misel te je vodila k prepovedani u-«

Misel, ki mi je podaljšala življenje do današnjega zdeti kdovekakšno strašno bitje, in bilo mu je, kakor

On, da skrivnost, s katero se odeva ona, skriva v sebi tudi ki sem ga ljubila, bo v malo minutah mrlič, ki ga de-skrivnost njegove lastne usode! Toda kmalu je zmajal roči Anio odnese proti neizmerni globini svojega žre-z glavo:

Matrogel, listaljen, pene-dovine in soefajne zamene obilno, vsakega 50 p, najmanjši znesek Din 5

Mali oglasi

Zemlja, dopolnjevanje in ogla-si trgovskega ali robljanskega zmožaja vsake besede 50 p, najmanjši znesek Din 10

Predtiskanje najmodernejših vzorcev, kakor tudi popravilo svilenih nogavic v ateljeju za perilo Rupnik, Slovenska ulica 20. 833

Vdova srednjih let z lepim stanovanjem in nekaj gotovine želi resnega znanja s starejšim boljšim gospodom. Cenje-ne ponudbe na upravo »Večernika« pod: »Blagostanje«. 916

Iščem stanovanje dveh sob po možnosti s kopalnico ob parku, v Tomičevem dr. ali v kakem dru-gem lepem delu mesta. Ponudbe na upravo lista pod značko »Mlad zakon-ski par«. 914

Lepo in dobro ohranjeno pohištvo proda Bajt, Tržaška c. 8. 850

Hišo dvodružinsko, 3 orale zemljišča v Krčevini pri Ma-riboru proda za Din 115.000 posredo-valet, Tattenbachova ulica 19 II, pri Petku. 849

Popravila damskih klobukov

hitro, okusno in ceneno od Din 25.— naprej pri

ANA HOBACHER

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 11

Kupim par voz gnoja. Bonč Vladimir, Tezno. 843

Iščem stanovanje dveh do treh sob s kopalnico in pritliklinami z majem. Ponudbe na upravo lista pod: »Solnčna lega«. 912

Dve podstrešni sobici, čedno opremljeni, oddam takoj bolj-šemu gospodu. Prešernova ulica 19. 812

Enitanje, predtiskanje in popravila svilenih no-gavic po najnižjih cenah, Aleksan-drova c. 11-III, levo. 846

Izvrstna privatna kuhinja, Obed in večerja Din 25.— od 1. aprila. Naslov v upravi lista. 847

Išče se dobro stanovanje za takoj za dijaka in diakinjo iz višjih razredov srednje šole. Ponudbe pod »100« na upravo lista. 845

Najboljši

in najcenejši nakup nogavic, rokavic, pe-rija ter vseh modnih in šiviljskih potrebščin

Modna trgovina

ANTON PAŠ

Maribor, Slovenska ul. 4

Pralnica in čistilnica, Koroška c. 17 prevzame v likanje vsakovrstno novo in staro perilo, srajce, ovratnike in za-veze. Cene nizke, delo prvovrstno. Priporoča se Josipina Osim. 793

Vsled preselitve sedlarske in torbarske delavnice se prodaja vse blago na Slomškovem trgu št. 6, kakor komati, različne konjske opreme, dokolenice, kovčki za poto-vanje, ročne torbice, nahrbtniki itd. 10-30% cenejše. Ugodna prilika za nakup. 743

Vse vrste pletenin po meri. Popravila, spadajoča k tej stroki, izvršuje najbolje, hitro in cene-no mehanična pletarna Javornik, Vo-jašniška ul. 2. 364

»Ljubljanski Zvon« letnik 1916 kupim. Naslov v upravi. 913

Krasno 6sobno vogalno solnčno stanovanje, z balkonom, stro-gi center, oddam s 1. aprilom. Ponud-be pod »Med parki« na upravo lista. 842

Potrjeni najgloblje žalosti, naznanjamo podpisani vsem srodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša, nad vse ljubljena in ne-pozabna žena, oziroma mati, sestra in teta, gospa

Ana Prosnik, roj. Rudolf

danes, 19. marca 1930 ob 5. uri jutraj, po muke polni bolezni, večkrat previdena s tolažili sv. vere, vdano v Gospodu zaspala.

Pogreb bo v petek, dne 21. marca ob 15. (3.) uri popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo brala v soboto, dne 22. marca ob 7. uri v stolni cerkvi. 852

MARIBOR, dne 19. marca 1930.

Franjo Prosnik, soprog: Ana, Draga in Franjo, otroci, ter vsi ostali srodniki.

Posebni naznanil ne izdajemo